
HET ZAAD

DOOR

W. G. VAN DE HULST

Schuw aangedrongen tegen de meedoogloos-dichte schooldeur, stond ze te wachten: schunnig armoe-kindje met de bange oogen.

Midden in 't rumoer van den woeligen troep, die hunkerde naar 't aangaan van de school, stond ze weggedoken, stijf tegen de deur, haar hand beschermend saamgeknepen om het bobbeltje, dat ze aldoor voelde, door haar flardig jurkje heen, diep in haar zak: een schat, dien niemand kende, dan zij alléén.

En een jongen, in zijn kracht bruut, wrong zich naar den deurknop, om straks de eerste te zijn, die binnenstooft; duwde haar terug.

„Meid, ga je weg!”

Ze schoof, voorzichtig, tòch weer dichterbij. En haar hand omklemde steviger haar schat.

Een van de meesters kwam aan op zijn fiets: de warrige kinderkluwen woelde dringend en wringend dooreen, om hem te laten passeeren.

Zij? Ze werd weer weggedrongen van haar mooie plekje; ze wankelde, ze schuurde met haar bloote armpje langs den muur; maar het kostbaar bobbeltje van haar zak, dat liet ze niet los En toen de deur weer dicht was, probeerde ze, héél schuw en heel slimmetjes, tòch weer naar voren te schuiven.

Háár juffrouw was er al in, o, al lãng.

Haar juffrouw! o, ze *popelde!* Ze had wel door die deur

willen hééndringen. En als ze dacht aan stráks, beefde er een wonderlijke blijdschap door haar lijfje heen. Nu zou het toch, tòch gebeuren; en 't was zoo móói; . . . 't was veel mooier dan dat van de ànderen; en dan zou de juffrouw zoo heel, héél blij zijn; en dan zou de juffrouw ook wel een beetje van háár gaan houen; en dan zou . . .

De sleutel knarste: de meedooglooze deur week; en in den stuwenden troep, die, beheerscht door 't kalm-strengge gebaar van den ouden bovenmeester, naar binnen wrong, schoof ze mee, háástig, tuimelde bijna over haar eigen klompjes heen, toen ze die uittrok.

Even, in die tuimeling, had ze het bobbeltje moeten loslaten . . . Nee, nee, . . . 't wàs niet weg, 't zàt er nog!

In die woelige wieling van haastige kinderen dreef ze de lange gang door, duwde haar klompjes op 't rek; stoof naar de open lokaaldeur; . . . was *bijna* de eerste.

Jong onderwijzeresje, vroolijk levenslustig ding, zat, achteloos op haar schoolkruk neergezakt voor een bank; bestudeerde ijverig een fietskaart.

Mòrgen, na vieren . . . 't kon leuk worden!

Hè, daar kwàmen ze nou al!

Vèr gedruisch geruchtte in de gang, naderde snel, rumoerde al binnen.

„Juffrouw, juffrouw, . . . mag ik het bord schoonmaken? . . . Hè, nee, juffrouw, *ik!* . . . Juffr. . . , juffr. . . mag ik water halen? Mag ik de stoute kinders opnoemen, juffrouw? . . . Ja, juffrouw? *Ik?* . . . Juffrouw!”

Twee lawaaiïge brutaaltjes drongen naar voren, duwden de juffrouw dikke bossen zelf-geplukte Pinksterbloemen toe, warm en vochtig van de klemmende zweehandjes . . .

En tusschen die allen ingedrongen stond het meisje met haar schat. Zenuwachtig probeerde ze het bobbeltje uit haar zak op te diepen . . . Als 't nou 'es *viel!* . . . 't Lukte. In bei haar handjes hield ze 't vast. Nu kwàm het, nu kwàm het! . . . Met vreemden, ongekenden moed wrong ze zich tusschen de kinderen-met-de-bloemen door, in haar schuwe, bange oogen de blijheid, in haar hart de glorie, dat ze nou óók wat had, net zoo goed als die anderen.

Onderwijzeresje, licht geërgerd door al die plotselinge drukte, zwaaide met beï haar armen om ruimte en rust te krijgen. O, ze had al die lawaaimakers wel zóó weer de deur willen uitjagen. Maar ze *mòcht* toch niet norsch zijn, niet onvriendelijk. Nee, ze *wilde* 't niet ook.

„Mooi hoor! Dank je wel! . . . Je mag ze zóó in 't water zetten, hoor! Maar nu eerst zitten gaan.”

Ze voelde de bloembossen griezelig-klam kleven in haar hand „Dank je wel, hoor! Wat 'n *mooie!*”

En toen opeens stak dat magere scharminkeltje van de achterste bank, dat armoedige kindje met de spichtige peen-haren en het voddig jurkje haar óók wat toe Bah! Een viezig grauw zakje; 't kraakte.

„Leg 't maar op 't tafeltje, hoor!”

„En nu eerst allemaal netjes op je plaats; vooruit! Nee, nee, éérst zitten gaan; anders wordt de juffrouw boos.”

Op 't achterste bankje, alléén, zat het meisje dien middag stil haar geluk te genieten.

De juffrouw zei niks, en als ze soms heel dicht bij de achterste bank kwam, zei ze nòg niks Maar de juffrouw *had* het nou toch. En als ze nou 'es *in* het zakje keek, wat zou ze *dàn* blij worden Hè, *deed* ze 't maar 'es!

En 't kindje zat, stil en trouw als altijd, te worstelen met de moeilijke letters, die ze toch *nóóit* mooi krijgen kon, en met de sommetjes, waardoorheen toch *àltijd* weer een streep kwam, en met die moeilijke dingen van haar beduimeld leesboek, die altijd weer *ànders* heetten dan zij dacht.

Maar *bóven* haar moeiten en zorgen uit bloeide een groote, stille blijdschap, als nooit te voren.

Schuw schepseltje dat ze was, door het groote leven overal weggedrongen, thuis, op straat, op school, beleefde ze nu de wondere sensatie van ook bij de anderen te hooren; bij de anderen, die *bloemen* gaven aan de juffrouw.

O, elken middag meer, had ze in stil benijden gezien, hoe de anderen bloemen brachten, gele en rooie en witte, handenvol;

en dat de juffrouw dan zoo blij was . . . ; en dat zij ze neerzette in allemaal fleschjes en potjes op de vensterbank voor 't raam.

Zij had nóóit bloemen.

Ze wist niet, hoe je die krijgen kon. In 't plantsoen achter de kerk, daar stonden ze wel; maar die mocht je niet plukken; en bij de buurvrouw in 't bloemenrekje stonden ze ook; maar daar mocht je niet aankomen. Eens had ze onder 't rekje een half-uitgebloeide geranium gevonden, en die thuis zorgzaam in een kommetje met water bewaard, onder de bedstee, dat haar kleine broertjes 'em niet zouden wegpikken. Maar toen was 't net Zondag geweest; en 's Maandags waren al de mooie, rooie blaadjes er afgevallen

Het stille verlangen, de juffrouw óók bloemen te geven, net als die anderen, was in haar aangegroeid tot een heftig begeeren. En haar simpel denkleventje wist niet waaróm.

Of 't om de juffrouw zèlf was?

Of ze, in jaloerschheid, de mooie meisjes met de mooie strikken met wíe de juffrouw soms zoo aardig spelen kon, benijdde?

*Of ze meende met wat bloemen van de juffrouw te kunnen *koopen*, dát, wat ze zelf niet goed begreep, maar waarnaar heel haar school-kindertjes-hart uitging?*

Nu, vanmiddag, was 't begeeren in eens gestild. Nu lag daar op de tafel voor de klas tusschen wat losgevallen pinksterbloemen, en een sponsedoosdeksel, en griffelstompjes, en een mondharmonica *haar zakje, haar zakje met goudsbloemenzaad.*

Vlakbij een plasje water lag het O, telkens en telkens weer gluurde ze naar de juffrouw, of die het ópenmaken zou; en een kleine teleurstelling, dat het zoo lang, zoo héél lang duurde, stroefde wel door haar blijdschap heen, maar deed haar geen leed Nog nooit had ze zich zóó dicht bij haar juffrouw geweten. En toen die juffrouw zich even over haar heen boog, om een streep te geven door de foute sommen, had ze wel éven, héél even, die mooie, blanke hand met den gouden ring willen aanraken Dát, nee, dát durfde ze niet; nóg niet.

Maar als de juffrouw nou maar 'es *in* het zakje keek: allemaal zaad voor allemaal bloemen.

En onder de leesles, trouw haar vingertje bij 't verkeerde woord, zat ze haar groote geluk te herdenken

Van d'r opoe had ze 't zaad gekregen. Aan d'r opoe had ze van haar groote verlangen verteld; en d'r opoe had raad geschaft.

„Lief-ie, ik heb 'ok geen blomme voor je!” Maar ze had haar meegenomen naar haar zolderkamertje. En uit een oude doos met oude schatten, onder 't bed, was een frommelig zakje met goudbloemenzaad te voorschijn gekomen, dat opoe al jaren lang bewaard had: „als ze 'ok nog 'es een huisie met 'n tuintje kreeg.”

„Hier lief-ie, geef dat dan maar 'an je juffer, hoor. En dan môt ze 't in 'n blômpot doen, mō-je zegge, of in 'n bakkie; en dan komme d'r allemaal mooie blomme 'an.”

Opeens 'n heftige schrik.

Een jongen, die voor straf bij 't tafeltje moest staan, voelde, toen de juffrouw het tōch niet zag, eerst eens aan de mondharmónica, en toen aan 't zakje!

O! de bange oogen van 't meisje werden gróót. Haar vingertje rees al, om 't te vertellen; maar ze durfde niet goed Toen greep hij naar de griffeltjes, . . . gelukkig!

Onrustig, wantrouwend bleef ze waken, tot hij naar zijn plaats mocht

„Netjes in de rij! Náást je plaats!”

't Was vier uur geworden. En tusschen de bankenrijen door stapten de kinderen op 't handgeklap van de juffrouw het lokaal uit 't Meisje ook; héél achteraan.

Ze passeerde het tafeltje; was een oogenblik heel dicht bij het zakje; had het o, zoo graag nog even, héél even, in haar hand gevoeld; maar ze dūrfde niet En toen ze voorbij was, keek ze nog eens òm, en nòg eens, en bij den post van de deur — voor het láátst — nòg eens En tusschen dat kijken door zocht ze de oogen van de juffrouw, of die óók niet keek naar het kostbare zakje, nu het zoo alléén liggen bleef.

De juffrouw keek niet. De juffrouw had het zoo druk, moest al de kinderen in de gang recht zetten 't Meisje niet: dat stond al

recht. En dat stapte zoo netjes in de maat, en de juffrouw liep lekker vlak náást haar.

't Meisje schuifelde den schooldrempel over, keek nog even de juffrouw na, die achter in den ganghoek weer verdween.

O, . . . nou zou de juffrouw het pakken, en het openmaken! . . . 'n Lichte spijt schrijnde even door kindje's geluk: nou zàg ze niet, dat de juffrouw het zakje opendeed Maar morgen, mörgen! . . .

En ze zette 't op een draf, om opoe te gaan zoeken en te vertellen, dat het zoo mooi was geweest, en dat ze nou nog veel meer van de juffrouw hield dan eerst.

Op den hoek van de straat wachtte ze toch weer even Ja, o, ja! daar kwam de juffrouw al aan, op de fiets, met nog 'n mééster, en ze lachte zoo

O, en nou wist de juffrouw alles van het zakje, en als de juffrouw nou naar haar kéék! 't Meisje kreeg er al een beetje een kleur van.

Maar de juffrouw keek nèt niet.

De dagen gingen

Voor het meisje op de bank achteraan, was het groote geluk geen enkelen keer meer zoo stralend opengebloeid als dien eenen middag.

Haar stille, rijke blijdschap was vreemd verkwijnd, maar nooit héélemaal gestorven.

De juffrouw had niets meer gezegd van het zaad Maar dat was niks erg: 't zakje was wèg, en de juffrouw wist het toch vast wel

Trouw toberdje dat ze was, zwoegde het kind nog ijveriger onder haar hopelooze werk dan vroeger; en maakte zich mooie bedenkfels, dat de juffrouw het zaad had meegenomen, en dat er nou allemaal potten met goudbloemen stonden voor het raam in het mooie juffrouwe-huis , en dat de juffrouw dan die potten eigenlijk van háár had gekregen, en dat de juffrouw zoo blij was

Soms vocht ze tegen de venijnige vrees, dat de juffrouw het zakje had verloren, of in den papierbak had gegoooid; maar haar geloof overwòn, altijd weer.

Eens, toen ze met haar leí-vol sommen ook in de rij stond, vóór

de klas, om bij de juffrouw een cijfer te halen, had de deur van de kast opengestaan

Dáár? Daar lãg het! Dáár, heel achterin.

O, ze had een kleur gekregen, en haar bange oogen dürfden niet eens goed kijken meer Maar ze had het toch nog éven gedaan: 't wàs het, vást; en 't was half opengevallen, en er lagen een heeleboel zaadjes uit Zie je wel: de juffrouw hãd het niet verloren, hãd het niet weggegooid: de juffrouw *bewaarde* het, nou, zie je wel!

't Zakje zaad in de kast! 't Was een nieuwe, vreemde vreugde geworden voor 't meisje. Soms, als de kast openging, *loerde* ze, ja, wel eens brutaal-gewaagd haar eene been uit de bank Soms, als de juffrouw wat zòcht in de kast, en haar hand dicht kwam bij het plèkje, — o, dan bonsde 't in kindje's keel

Maar het zakje kwam nooit uit de kast.

En de juffrouw was heel lief voor de kinderen; van het zakje sprak ze nooit.

En een stil, onbegrepen verdriet woekerde onmerkbaar over meisje's vreugde heen.

De dagen gingen

Toen, op een Donderdag, was het plaatsje op de bank achteraan leeg. Onderwijzeresje merkte 't eerst midden in den schooltijd.

„Waar is Ali?”

Niemand wist het.

„Wie woont dicht bij haar?”

Twee vingertjes maar

„Ga jij dan vanmiddag 'es vragen waar Ali is. En ze moet gauw weer op school komen, moet je zeggen; want ze kan nog heelemaal niet mooi lezen”

's Middags kwam het antwoord: Ali was ziek.

Enfin, 't was voor dit jaar toch een hopeloos achterblijvertje. Of ze er wàs, of *niet* was, scheelde niet veel: zoo'n stil, schuw kindje, je vergàt er soms

Toen, 's Maandagsmorgens, in 't roezige voor-schooltijds-kwartier kwam er opeens een joggie naar haar toe stuiven: „Jüffr.

jüffr. . . .” haastte hij, als was hij bang, dat ’n ander ’t hem afsnoepen zou, „Jüffr. . . . Ali is dood!”

„Hè?”

Ze ontstelde „Dood? Echt dóód?”

„Ja, juffr. . . ., d’r opoe zêe het zelf, en ze huilde ’ok.”

’s Middags, na vieren, ging ze op rouwbezoek.

’t Móest Ze zàg er toch zoo tegen op.

Wat moest ze nu toch tegen die menschen *zeggen*? Ze kende ze niet, had ze nooit gezien.

Had ze ’t kind nu nog maar eens bezocht, toen ’t *ziek* was! Ja, maar wie wist nu, dat het zóó gauw afloopen zou. „Longontsteking” had het hoofd gehoord van den vader.

Enfin, ze móest nu maar moedig doorstappen, de lange, nauwe straat ten einde. Daar ergens moest ’t zijn; drie hoog Hè, was ’t maar achter den rug! Ze was ook nog zoo jong. Ze voelde zich nog zoo verlégen tegenover zulke vreemde menschen. Ze voelde zich zoo schuw tegenover het groote leed

„Stakkerdje,” dacht ze opeens, „stakkerdje, maar *jou* vergeet ik heelemaal; aan jouzèlf denk ik eigenlijk niet eens Ja, je wàs toch een stakkerdje!”

Ze vònd het huis, klom de nauwe verschunnigde trap op, vervelend-beklemd.

Wat moest ze nu *zeggen*?

Een deur kraakte open: Opoe! Gorig licht viel op ’t half duistere portaal.

„Ik ben de juffrouw, de juffrouw van de school, en ik heb gehoord, dat Ali”

„Och! ben u de juffer, ben *u* nou de juffer van ’t school? Och, m’n klein toberdje, ze hiel zooveel van je, ze *hiel* zooveel van je, en nou is ze dóód, d’n hals Och, en kom-ie nou nog ’es naar d’r kijke? Da’s aardig voor d’r Kom u d’r in och ja! Och ja, en ze leerde al zoo goed bij je, van reus Goliath en van de Rooie zee en daar kon ze zoo mooi van vertelle, hè! En ’t was zoo’n klein toberdje. Ze waren hier met z’n elleve, juffer, ja, en *zij* was de zesde; en ze krége nie veul, nee. En me dochter, — och

wat zal 'k-ie zegge? — die verwach er al weer eentje, en die is zoo humeurig Nou is me Aaltje doöd. Och ja, maar onze lieve Heer wist wel wat-ie dee, juffer.

Maar zie je, dan kroop ze wel 'es bij me in 't bed, bóven, heel stille-chies, en dan ging ze vertelle, zie je, van reus Goliath Och, juffer en nou bin 'k er *kwijt*”

't Oudje mommelde wat met haar ingevallen mond, om 't verdriet meester te blijven.

„Och, juffer, en je ben zoo *goed* voor d'r gewees Ze heb het nog zoo druk over je gehad. Ze ijelde zoo, zie je, van de kwaje koors, en ze had het altijd maar over goudsblommechies, d'n hals Och, juffer, je weet het nog wel: ze heb 'n poosje geleje zaad voor je meegebracht in 'n zakkie En toen was je zoo blij, en toen heb je 't zeker gezaaid, hê, in 'n blömpot Och, ze hiel zooveel van je, en je was zoo goed voor d'r, já Altijd had ze 't over de blomme en over d'r juffer van 't schoól.

En dan begon ze soms te huilen Dan was 't zakkie weg, en dan was ze zoo verdrietig. En dan zee ik maar: „Lief-ie, stil nou . . . ik heb nog meer zakkies met zaad voor je. En die mag-ie 'ok an de juffer geve, as-ie weer beter bin 't Was nie wáár, maar wat doet 'n mensch, als-ie zo'n tobbertje zoo ziet lijje!

Och, lieve juffer, je ben zoo *goed* voor d'r gewees; je heb de hémel an d'r verdiend, hoor!”

Onderwijzeresje leunde tegen een deurpost.

Ze behoefde niets te zeggen.

Ze behoefde alleen te luisteren.

Kapöt maakte 't haar

Een brok kropte in haar keel; tranen brandden in haar oogen.

Toen lei 't oudje haar bevende hand op onderwijzeresjes arm „Och nee, goeie ziel, je môt 'er nou niet om huile. Ik doe het 'ok niet meer. Ze is bij onze lieve Heer, hoor; dat geloof ik vàs En die houdt nog veel meer van d'r dan wij allemaal same Och juffer, ze was hier toch maar een verschoppelingetje”

Onderwijzeresje zat weer op haar kamer, veilig, alléén

Ze vocht ze vocht met haar eigen ellende.